

DET KONGELIGE FORNYINGS-
OG ADMINISTRASJONSDEPARTEMENT

Ullevål Begravelsesbyrå AS
Grefsenveien 5
0482 OSLO

Deres referanse

Vår referanse
200802141-/TMO

Dato
26. august 2008

Avgjørelse A2008-03 - Ullevål Begravelsesbyrå - Oslo Nøytrale Byråvakt – konkurranseloven § 12 jf. § 10 – klage på avslag på anmodning om inngrep

1. Innledning

Det vises til Konkurransetilsynets brev datert 8. august 2008 med oversendelse av klage fra Ullevål Begravelsesbyrå AS (UB) datert 20. februar d.å. til Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD). UB klager over Konkurransetilsynets avslag på å gripe inn mot Oslo Nøytrale Byråvakt AS (ONB) etter konkurranseloven¹ 12 første ledd i avgjørelse A2008-03. Konkurransetilsynet har vurdert klagen, men finner ikke grunnlag for å endre sin tidligere avgjørelse, og oversender saken til FAD i medhold av konkurranseloven § 12 tredje ledd.

2. Sakens bakgrunn

Klagen

I brev av 14. juli og 1. oktober 2007 klaget UB på samarbeidet som ligger til grunn for ONB, og mener dette strider mot konkurranseloven § 10 som forbyr konkurransebegrensende avtaler mellom foretak.

Konkurransetilsynets avgjørelse A2008-3

ONB er eid av Fonus AS, M. Jacobsens Eff. AS og Nordstrand Wang AS. Konkurransetilsynet viser til at gjennom ONB samarbeider de nevnte begravelsesbyråene om hentetjeneste av døde personer. ONB sørger for en hentetjeneste med mannskap tilgjengelig hele døgnet. Hver av aksjonærene i selskapet har vakt på rullering. Tilsynet legger til grunn at ordningen innebærer at eierne i ONB samarbeider om pris for

---

¹ Lov 5. mars 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven).

hentetjenesten. Tilsynet understreker at et samarbeid om pris i samme marked kan rammes av konkurranseloven § 10.

Det viser videre til at ONB tidligere hadde dispensasjon etter konkurranseloven fra 1993 for å drive hentetjenesten. Denne utløp 5. november 2006. Tilsynet påpeker at etter dispensasjonens opphør, har ONB selv har ansvaret for å sørge for at deres samarbeid ikke medfører en overtredelse av forbudsbestemmelsene i konkurranseloven av 2004. Konkurransetilsynet opplyser i brev til FAD av 8. august d.å. at ONB har fortsatt samarbeidet på de samme vilkår som opprinnelig ble gitt av tilsynet i dispensasjonsvedtaket. ONB bruker i følge tilsynet en nøytral bil og mannskap fra det byrå som er på vakt. Videre opplyses at ONB har eget brevark og informasjonsmateriale, hvor det ikke fremkommer hvilke byråer som står bak ONB.

Tilsynet viser til at det mottar svært mange henvendelser om påståtte brudd på konkurranseloven §§ 10 og 11. Imidlertid har ikke tilsynet ressurser til å realitetsbehandle alle disse henvendelsene og har adgang til å avslå en anmodning om påbud om opphør på bakgrunn av en prioritetsvurdering, jf. konkurranseloven § 12 tredje ledd. Konkurransetilsynet har således en betydelig skjønsmessig adgang til å prioritere sine ressurser og hvilke saker det finner det hensiktsmessig å ta opp til behandling.

Tilsynet legger til grunn informasjon fra den opprinnelige dispensasjonssaken fra ONB. Videre har tilsynet mottatt ytterligere informasjon gjennom sak 2004/869, som gjaldt innsigelser fra UB knyttet til ONBs faktureringsrutiner. I tillegg har tilsynet innhentet opplysninger fra ONB i forbindelse med foreliggende sak.

På denne bakgrunn kommer Konkurransetilsynet i avgjørelse A2008-03 av 8. februar 2008 til at det er tvilsomt om den påståtte overtredelsen har tilstrekkelig samfunnsøkonomisk betydning, og finner derfor ikke grunn til å kunne prioritere ressurser til videre behandling av saken.

I avgjørelsen legger tilsynet til grunn at ONB utelukkende har oppdrag som innebærer henting av døde personer. ONBs eiere påtar seg også hver for seg tjenester med å hente døde personer, i tillegg til andre tjenester innenfor begravelsevirkosomhet. Tilsynet viser videre til undersøkelser om at det er flere andre begravelsesbyråer i Osloområdet som foretar henting av døde personer. Det legges også vekt på at kundene i dette markedet er profesjonelle, og velger hentetjeneste ut fra pris. Tilsynet påpeker videre at samarbeidet om pris i ONB vil være begrenset til hentetjenesten, som utgjør en liten del av den totale kostnad for en begravelse. Samarbeidet omfatter dermed kun en liten del av det totale markedet for begravelsestjenester. Det legges videre vekt på at ONB sine priser faktureres til det begravelsesbyrå som de pårørende benytter i forbindelse med begravelsseremonien. Begravelsesbyrået som benyttes til seremonien, står fritt til å viderefakturere denne kostnaden til de pårørende til den pris byrået selv ønsker. Det eneste unntaket er dersom UB benyttes til seremonien, da ONB i disse tilfellene fakturerer de pårørende direkte. Årsaken til sistnevnte er at UB nekter

å la ONB fakturere sin hentetjeneste gjennom dem. ONB har derfor vært nødt til å fakturere pårørende direkte.

Tilsynet viser videre til at det er de pårørende som skal velge begravelsesbyrå for seremonien, uavhengig om et byrå bestilles av politiet eller av andre i en akutt situasjon for å hente avdøde. Ved å ha en nøytral hentetjeneste som ONB, kan pårørende få tid etter en akuttsituasjon til selv å velge det begravelsesbyrå de ønsker skal forestå seremonien. Mindre byråer som ikke selv kan tilby døgnåpen tjeneste, kan da lettere konkurrere med andre byråer om å tilby seremonioppdraget når ONB fakturerer kostnadsbaserte priser og fremstår som en nøytral hentetjeneste.

Klagers innsigelser til Konkurransetilsynets avgjørelse

UB klager 20. februar 2008 til FAD over avgjørelsen fra Konkurransetilsynet. Klager mener det burde være relativt enkelt å få oversikt over de rettslige problemstillingene, slik at saken kan realitetsbehandles. UB viser også til at det ikke er kjent med tilsvarende prismessig samarbeid mellom begravelsesbyråer andre steder i Norge. Klager hevder videre at begravelsesbyråene som inngår i samarbeidet om ONB til sammen tar hånd om ca. 40 % av begravellesmarkedet i Oslo, og har betydelig markedsrett. Klager opplyser videre at UB ikke har den prosentvise markedsandel av oppdrag som på forhånd har vært innhentet av ONB, slik de for øvrig har i begravellesmarkedet. UB hevder at deres firma som driver hentetjeneste under merkenavnet Byråvaktbilen, er spesielt skadelidende av den virksomhet som ONB bedriver. UB finner det urimelig at byråene i ONB fritt skal kunne styre bæreoppdragene i distriktet til seg selv gjennom samarbeidet. Klager hevder at de aller fleste pårørende som benytter ONB, ender opp som kunder for hele gravferdoppdraget hos ett av byråene som inngår i ONB. UB mener at pårørende lett kan bli styrt til et av begravellesbyråene som inngår i samarbeidet, når de først har kontakt med ONBs betjenter, som er samme personer som også daglig arbeider i disse begravellesbyråene. UB mener at de pårørende best er tjent med å velge begravellesbyrå eller det enkelte begravellesbyrå sine egne hentetjenester, uten påvirkning av representantene til ONB. Klager mener at den samfunnsmessige betydningen av forretningsdriften til ONB er betydelig og setter svært mange pårørende i en situasjon hvor de fort vil føle tilknytning til de samarbeidende byråenes representanter. For øvrig opplyser UB at ONB ikke lenger har kontrakt med Oslo Politi om henting av døde personer.

Konkurransetilsynets kommentarer til klagen

I brev av 8. august 2008 til FAD har tilsynet vurdert klagen fra UB, men har ikke funnet grunn til å endre sin tidligere avgjørelse. Konkurransetilsynet ønsker imidlertid å knytte noen kommentarer til klagen fra UB. Tilsynet viser til at flertallet av dødsfall i Oslo og omegn skjer på institusjon eller tilsvarende, som har kjølerom til oppbevaring av avdøde personer. I disse tilfellene er det begravellesbyrået som de pårørende kontakter, som besørger transport fra institusjon til byråets lokaler. Det valgte begravellesbyrået kan selv hente avdøde eller de kan benytte en annen aktør som underleverandør for denne tjenesten. Konkurransetilsynet kan ikke se at samarbeidet

om ONB påvirker konkurransen i dette segmentet av markedet. Tilsynet opplyser at det i hovedsak er når dødsfall skjer utenfor institusjon som har kjølerom, at det er behov for en hentetjeneste slik den ONB og andre begravelsesbyrå tilbyr. I mange av disse tilfellene vil pårørende ikke være den som skaffer hentetjenesten. Videre vil avdøde i slike tilfeller ofte bli sendt til sykehus for obduksjon. Når de pårørende velger begravelsesbyrå for seremonien, har de derfor hatt liten eller ingen kontakt med ONBs personale. De pårørende står derfor etter tilsynets oppfatning fortsatt fritt til å velge sitt begravelsesbyrå for utføring av seremonien.

2. Departementets vurdering

Konkurranseloven § 12 første ledd gir Konkurransetilsynet mulighet til å pålegge foretak eller sammenslutninger av foretak som overtrer forbudene i konkurranseloven § 10 eller § 11 å bringe overtredelsen til opphør. Et eventuelt pålegg kan være initiert av tilsynet selv, eller det kan foreligge en anmodning fra andre om at tilsynet skal gi et slikt pålegg.

Dersom Konkurransetilsynet avslår en anmodning om å gi pålegg om å bringe overtredelsen til opphør, skal tilsynet i henhold til konkurranseloven § 12 tredje ledd begrunne avslaget. Avgjørelsen er gjenstand for klage til departementet. Departementet skal i disse sakene vurdere om tilsynets prioritering gir uttrykk for en forsvarlig prioritering av Konkurransetilsynets ressurser og om avvisningen oppfyller kravene til begrunnelse i konkurranseloven § 12 tredje ledd.

Konkurransetilsynet må i stor grad ha adgang til selv å vurdere hvordan det prioriterer sine ressurser mellom ulike saker. Det vil derfor sjelden være grunnlag for å oppheve en avgjørelse på grunn av uforsvarlig prioritering. Departementets viktigste oppgave vil derfor normalt være å kontrollere at begrunnelsen er grundig nok i forhold til lovens krav, og at den ikke lider av feil eller er mangelfull. Det vil si at Konkurransetilsynet som et minimum må redegjøre for hva som har gjort at tilsynet har valgt å avstå fra å treffe et vedtak etter konkurranseloven § 12.

Departementet prøver normalt ikke realiteten i nedprioriteringssaker. Dersom departementet opphever tilsynets avgjørelse, blir den returnert til tilsynet for ny behandling. Dette kan resultere i at saken blir avvist med en ny og mer fullstendig begrunnelse.

I den foreliggende saken har tilsynet redegjort for det rettslige grunnlaget for avgjørelsen, og konkludert med at saken har for liten samfunnsøkonomisk betydning i forhold til ressursbruken ved en fullstendig utredning til at den kan prioriteres. Etter departementets vurdering har tilsynet i denne saken vurdert de spørsmål som anmodningen om pålegg om opphør ga grunnlag for. Departementet har ingen innvendinger mot Konkurransetilsynets begrunnelse og konklusjon. Videre finner FAD at Konkurransetilsynets nedprioritering i denne saken er forsvarlig.

På bakgrunn av ovennevnte har Fornyings- og administrasjonsdepartementet truffet følgende vedtak:

Klagen fra Ullevål Begravelsesbyrå AS av 20. februar 2008 over Konkurransetilsynets avgjørelse A2008-03 av 8. februar 2008 tas ikke til følge.

Med hilsen

Steinar Undrum (e.f.)
avdelingsdirektør

Therese Motzfeldt
seniorrådgiver

Kopi: Konkurransetilsynet